

Sosiaalinen ja oikeudenmukainen Eurooppa – tulevaisuuden tavoite?

Eurovaaliehdokaskyselyn 2009 tuloksia

1. Kyselyn tausta ja vastaajat

Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry toteutti 20.4. tiedossa olleille 126 eurovaaliehdokkaalle¹ kyselyn siitä, miten he painottavat Euroopan unionin erilaisia tavoitteita omassa toiminnassaan. Kyselyn pohjana käytettiin Lissabonin sopimuksen ensimmäisessä osassa olevia tavoitteita, jotka ovat erittäin laajat, mutta myös keskenään ristiriitaiset. Erityisesti kiinnostuksemme kohteena oli se, miten ehdokkaat näkevät sosiaalisen ulottuvuuden ja taloudellisen ulottuvuuden keskinäisen suhteen ja painotukset. Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto on jo Euroopan unioniin liittymisestä lähtien ajanut kansalaisjärjestöille ja niiden kautta kansalaisille vahvempaa asemaa ja vaikuttamismahdollisuutta unionissa. Tämä oli kyselyn toinen painotus. Ehdokkaat arvioivat kyselyssä eri asioiden tärkeyttä itselleen, omia tärkeimpiä tavoitteitaan mahdollisena meppinä, sekä sitä, mitä he tekevät saavuttaakseen nämä tavoitteet. Tässä tarkastellaan kyselyn keskeisimpiä tuloksia.

Kyselyyn vastasi määräaikaan mennessä 38 europarlamenttivaaliehdokasta. Kyselyyn vastanneet jakautuivat tasan nais- ja miesvastaajiin. Ikäryhmistä parhaiten edustettuina ovat 40–49-vuotiaat (26 %) ja 50–59-vuotiaat (26 %). Toiseksi aktiivisimmat vastaajat tulivat 30–39-vuotiailta (21 %). Vastauksista yli 2/3 tuli viideltä suurimmalta puolueelta. Vasemmistupuolueiden vastaajia oli 42 prosenttia ja oikeistupuolueiden vastaajia 58 prosenttia. Kokoomuksen ja Ruotsalaisen kansanpuolueen ehdokkaat muodostavat vastaajista 26 prosenttia. Suurista puolueista vähiten vastauksia tuli Keskustapuolueelta. STKL toteutti vastaavan kyselyn myös vuonna 2004. Siihen verrattuna nykyiset europarlamenttiehdokkaat vastasivat kyselyyn huomattavasti vähemmän. Tätä voi selittää osittain se, että erilaisia kyselyitä ehdokkaille tulee nykyisin enemmän. On myös mahdollista, että tilanne heijastelee muutenkin laimeaa puolueiden kampanjointia.

2. Euroopan unionin tavoitteet ehdokkaiden priorisoimana

Ehdokkaita pyydettiin valitsemaan Euroopan unionin tavoitteista kolme omasta mielestään tärkeintä. Valintoja kysymyksen eri kohtiin saatiin yhteensä 115 ja hajontaa vastaajien näkemysten välillä oli jonkin verran. Eniten kannatetuksi tavoitteeksi nimettiin yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus, mikä kuului 50 prosentilla vastaajista kolmen tärkeimmän tavoitteen joukkoon. Toiseksi eniten kannatusta EU:n tavoitteista sai korkeatasoinen ympäristönsuojelu (45 %). Kolmanneksi tärkeimmäksi nousi kestävä kehitys (29 %).

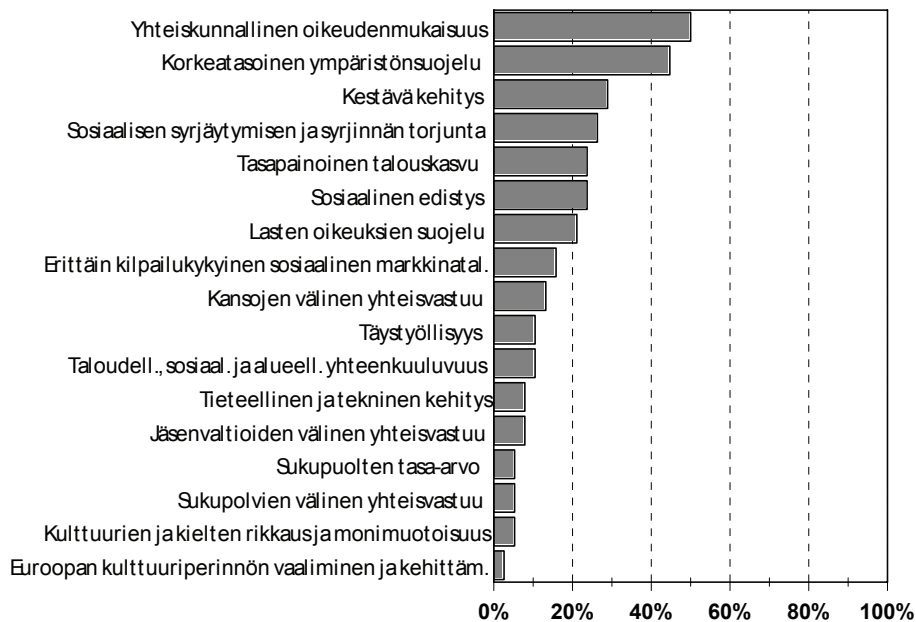
Mielenkiintoista on, että vuoden 2004 kyselyyn verrattuna ympäristönsuojelu on noussut selvästi aikaisempaa tärkeämmäksi eurovaaliehdokkaiden kolmen tärkeimmän tavoitteen joukossa. Muita yleisimpiä tärkeimpiä tavoitteita olivat sosiaalisen syrjäytymisen ja syrjinnän torjunta (26 prosentilla vastaajista kolmen tärkeimmän joukossa), tasapainoinen talouskasvu ja sosiaalinen kehitys yhtä arvostettuina (molemmat 24 %) ja lasten oikeuksien suojeleminen, jonka nosti kolmen tärkeimmän tavoitteen joukkoon viidennes vastaajista.

Erittäin kilpailukykyinen sosiaalinen markkinatalous oli kahdeksantena kolmen tärkeimmän tavoitteen joukossa (16 %). Tulos on sikäli mielenkiintoinen, että Euroopan unionin toiminnassa ja poliittisissa linjauksissa kilpailukykyyn edistäminen ja sisämarkkinoiden edistäminen ovat menneet selvästi kaikkien muiden tavoitteiden yli. Näin on ollut viime vuosina myös Suomen linjauksissa: aikaisempaa vähemmän ovat näkyneet sosiaaliseen ulottuvuuteen, ihmisten hyvinvointiin liittyvät tavoitteet.

Mielenkiintoista on myös se, että edelliseen kyselyyn verrattuna täystyöllisyyttä kolmen tärkeimmän tavoitteen joukossa korostettiin nyt huomattavasti harvemmin kuin vuonna 2004 (10 % 2009 ja 25 % 2004). Vähiten vastaajajoukosta omien kolmen tärkeimmän tavoitteen joukkoon nostettiin Euroopan kulttuuri-

¹ Kysely toteutettiin sähköpostin kautta internet-pohjaisesti eduskunnassa edustettuina olevien puolueiden edustajille (Kansallinen Kokoomus, Suomen Keskusta, Suomen Sosialidemokraattinen Puolue, Vasemmistoliitto, Vihreä liitto, Ruotsalainen kansanpuolue, Suomen Kristillisdemokraatit ja Perussuomalaiset). Vastaajien yhteystiedot koottiin puolueiden internet-sivuilta. Mukaan kyselyyn tuli yhteensä 126 eurovaaliehdokasta. Kysely toteutettiin kaksivaiheisesti siten, että ensimmäisessä vaiheessa 2.4.2009 kysely lähti tuolloin tiedossa olleille ehdokkaille. Kyselyn toinen vaihe toteutettiin 20.4.2009, jolloin mukaan tulivat tuolloin tiedossa olevat ehdokkaat.

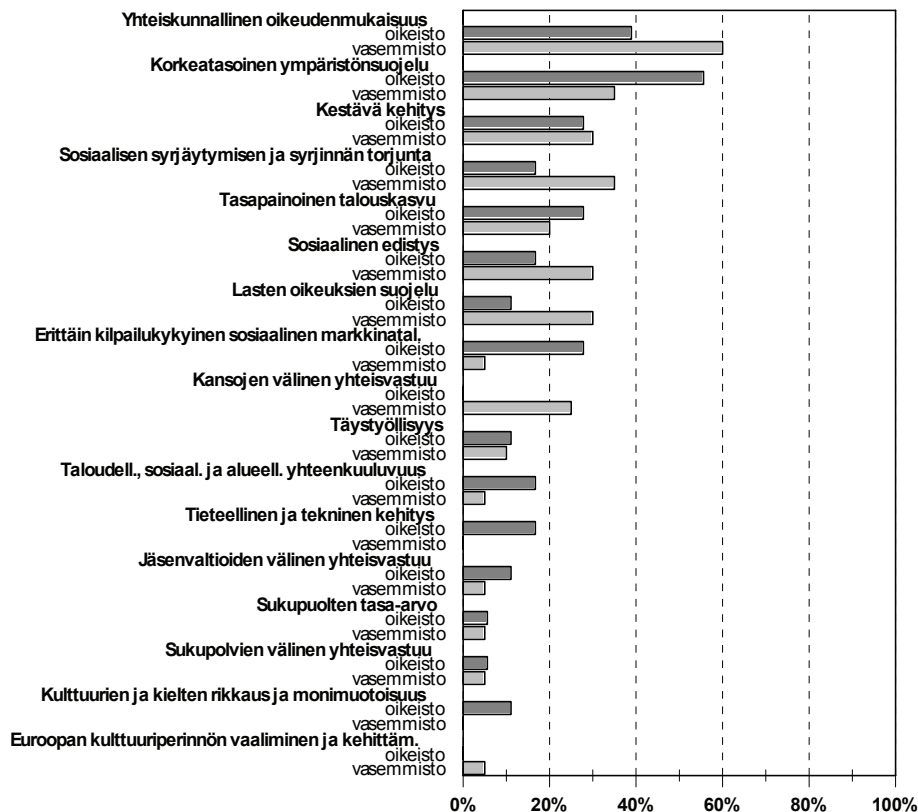
perinnön vaaliminen ja kehittäminen (1 %). Kulttuurien ja kielten rikkaus ja monimuotoisuus, sukupolvien välinen yhteisvastuu ja sukupuolten tasa-arvo muodostivat seuraavan vähiten esiin nostetun kolmen tärkeimmän tavoitteen kokonaisuuden (kunkin osuus 2 %).

Kuvio 1. MEP-ehdokkaiden mielestä kolme tärkeintä tavoitetta EU:n tavoitteiden joukosta.

Vastaajien puoluekanta ulottuu – oikeisto- ja vasemmistopuolueet – erotteli MEP-ehdokkaiden näkemyksiä tärkeimmistä EU:n tavoitteista. Vasemmistopuolueet korostivat selvästi vahvimmin yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden toteutumista EU:ssa (60 %). Oikeistopuolueilla oikeudenmukaisuuden periaatteen toteuttaminen nousi toiseksi tärkeimpänä tavoitteena (39 %). Oikeistopuolueissa korostettiin kaikista tavoitteista vahvimmin korkeatasoista ympäristönsuojelua (56 %), joka puolestaan nousi vasemmiston näkemyksissä toiseksi tärkeimpänä EU:n tavoitealueena (35 %) yhdessä sosiaalisen syrjäytymisen ja syrjinnän torjumisen rinnalla (35 %). Kestävää kehitystä korostivat yhtä laajasti sekä oikeisto- että vasemmistopuolueiden edustajat. Vasemmistopuolueiden ehdokkaat korostivat kestävä kehityksen ohella sosiaalista edistystä (30 %) ja lasten oikeuksien toteutumista (30 %). Vastaavasti oikeistopuolueiden ehdokkaat korostivat kestävä kehityksen rinnalla vahvasti tasapainoista talouskasvua ja erittäin kilpailukykyistä sosiaalista markkinataloutta.

Kaksi teemaa nousi tärkeänä esiin vain joko oikeistopuolueiden ehdokkailla tai vasemmistopuolueiden ehdokkailla. Kansojen välistä yhteisvastuusta korosti noin kolmannes vasemmistopuolueiden ehdokkaista, kun taas oikeistopuolueiden ehdokkaista viidennes nosti esiin tieteellisen ja teknisen kehityksen.

Kuvio 2. MEP -ehdokkaiden mielestä kolme tärkeintä tavoitetta EU:n tavoitteiden joukosta oikeisto–vasemmisto-ulottuvuudella tarkasteltuna

3. Ehdokkaiden omat tavoitteet Euroopan unionin kehittämisessä ja oma toiminta

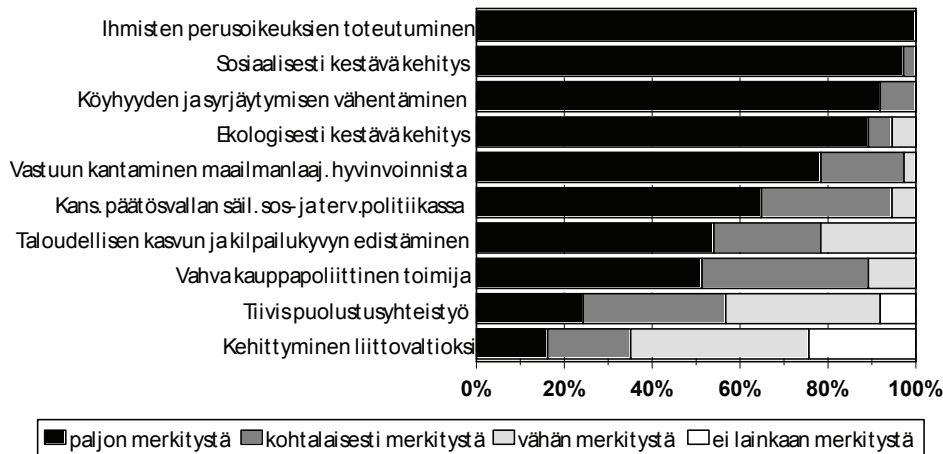
Europarlamenttivaaliehdokkailta kysyttiin eräiden ulottuvuuksien merkityksestä omien tavoitteiden ja oman toiminnan kannalta. Kysymykset koskettelivat mm. ihmisten perusoikeuksien toteutumista, sosiaalista ja ekologista kehitystä, kansallista päätösvaltaa sosiaali- ja terveystaloudesta, vastuun kantamista maailmanlaajuisesta hyvinvoinnista, puolustuspolitiikkaa ja liittovaltiokehitystä.

3.1. Sosiaaliset tavoitteet selvästi tärkeimpiä vastaajille

Selvästi tärkein tavoite Euroopan unionin tulevassa kehityksessä ja omassa toiminnassa on vastaajien mielestä ihmisten perusoikeuksien toteutuminen. Sen nostivat kärkeen kaikki vastaajat. Ihmisten perusoikeuksien toteutuminen on siis tärkeä kaikkien puolueiden edustajille. Tulos on mielenkiintoinen ja tärkeä, sillä viimeisen kymmenen vuoden aikana Euroopan unionin kehittämisessä ihmisten perusoikeuksien näkökulma on joutunut pääsääntöisesti väistymään sisämarkkinavapauksien, ihmisten, palveluiden, tavaroiden ja pääomien vapaan liikkuvuuden tieltä.

Sosiaalisesti kestävä kehitys sekä köyhyden ja syrjäytymisen vähentäminen nousivat seuraavaksi tärkeimmiksi ehdokkaiden omiksi tavoitteiksi. Niillä näki olevan paljon merkitystä omien tavoitteiden ja toiminnan kannalta suurin osa vastaajista. Sosiaalisesti kestävä kehitys ja köyhyden ja syrjäytymisen vähentämistä pidetään kaikissa puolueissa merkitykseltään suurena. Haaste onkin suuri, sillä viimeisimmän Eurostatin tilaston mukaan yhteensä 79 miljoonaa ihmistä elää Euroopassa köyhyyseriskissä, mikä tarkoittaa 16 prosenttia unionin väestöstä.²

² Eurostatin tilastoinnissa pienituloisuuden rajana käytetään sitä, että kyseisellä kotitaloudella on käytössä alle 60 prosenttia kotitalouksissa käytettävissä olevasta keskitulosta. Suomessa se tarkoittaa yksin asuvilla noin 1040 euroa kuukaudessa, kahden aikuisen taloudessa 1560 euroa kuukaudessa sekä kahden aikuisen ja kahden lapsen taloudessa noin 2390 euroa kuukaudessa (Tilastokeskus, Tulonjakotilasto 2006.)

Kuvio 3. MEP-ehdokkaiden arviot eräiden ulottuvuuksien merkityksestä omien tavoitteiden ja oman toiminnan kannalta.

Tuloksessa korostuu vahvasti Euroopan unionin sosiaalinen ulottuvuus. Sosiaalinen ulottuvuus on tunnustettu asia Euroopan unionissa, mutta käytännön poliittisissa painotuksissa ja ratkaisuisissa se on aina jäänyt taloudellisten intressien ja kilpailukyvyyn jalkoihin.

Lähtökohtaisesti EU on taloudellinen yhteenliittymä. Konkreettisesti se näkyy esimerkiksi siten, että Euroopan tulevaa kehitystä hahmottelevassa Lissabonin uudistetussa strategiassa korostetaan kilpailukykyä ja taloudellisia tavoitteita ensisijaisena ja niiden rinnalla työllisyyttä. Vielä vuonna 2000 mukana kolmantena ”kivijalkana” strategiassa oli sosiaalisesti kestävä kehitys ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus eli sosiaalinen ulottuvuus. Myös Suomen linjauksissa painopiste on siirtynyt kilpailukyvyyn ja talouskasvun korostamiseen. Vielä vuonna 2006, kun Suomi oli Euroopan unionin puheenjohtajamaa, Suomen linjauksissa korostettiin sitä, että Euroopan unionin sosiaalista ulottuvuutta tulee vahvistaa ja saada aikaan parempi tasapaino sisämarkkinatavoitteiden ja sosiaalisten tavoitteiden välille. Tätä tavoitetta ajaa myös Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto jäsenyhteisöineen.

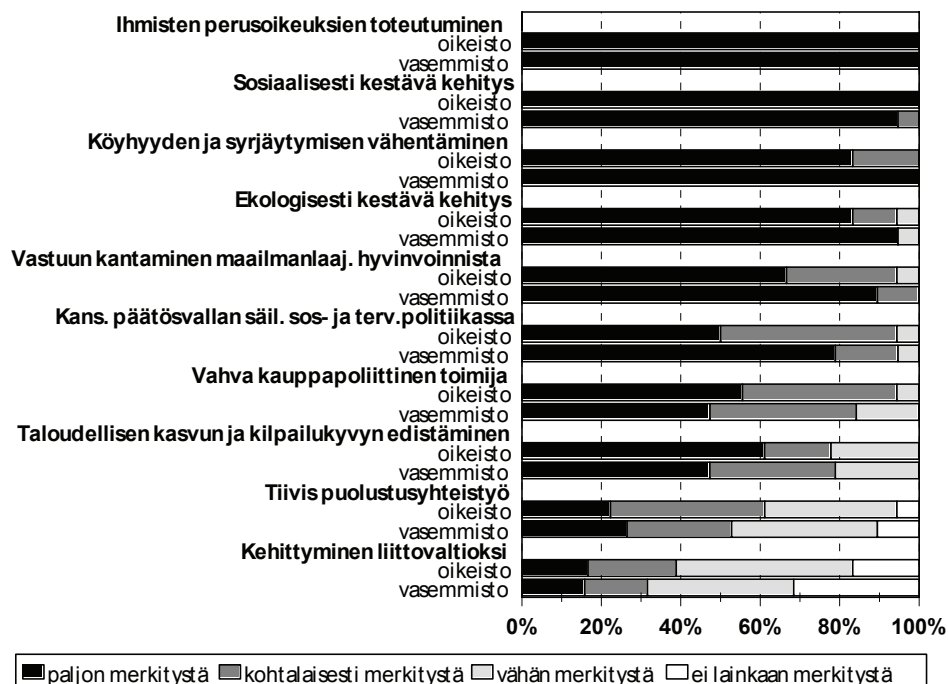
On syytä pohtia sitä, kertooko kyselyn tulos sosiaalisesti suotavasta vastaustendenssistä eli siitä, että ehdokkaat vastaavat näin, kun kysyjänä on sosiaali- ja terveysalan toimija? Vai voiko olla niin, että kyselyajankohtana olleilla suomalaisilla ehdokkailla on vahva sosiaalisen ulottuvuuden painotus? Painotus toki heijastelee kansalaisten ajatuksia ja näkemyksiä siitä, mitkä ovat unionin tulevassa kehityksessä tärkeitä asioita. Kansallisten poliittisten linjausten kanssa se sen sijaan on ristiriidassa.

Mielenkiintoista on se, että europarlamenttiehdokkaiden tavoitteissa ja omassa toiminnassa taloudellisen kasvun ja kilpailukyvyyn edistäminen on kysytystä kymmenestä tavoitteesta vasta kuudentena. Tällä tavoitteella näkee olevan paljon merkitystä omana tavoitteena ja oman toiminnan kannalta puolet vastaajista ja puolestaan vähän merkitystä viidennes vastaajista.

Tarkasteltaessa vastauksia oikeisto–vasemmisto-ulottuvuudella havaitaan, että molemmilla kolmeksi tärkeimmäksi tavoitteeksi nousevat ihmisten perusoikeuksien toteutuminen, sosiaalisesti kestävä kehitys sekä köyhyyden ja syrjäytymisen vähentäminen. Köyhyyden ja syrjäytymisen vähentäminen nousee hiukan vahvemmin esiin vasemmistoa edustavilla ehdokkailla kuin oikeistopuolueita edustavilla ehdokkailla.

Ekologisesti kestävä kehitys nousee europarlamenttiehdokkaiden omissa tavoitteissa esiin siten, että sen merkityksen näkee suurena noin 90 prosenttia vastaajista. Ekologisesti kestävä kehitys korostetaan laajasti eri puolueissa, mutta hiukan enemmän vastaajien joukossa on oikeistopuolueita edustavia ehdokkaita ja heille se oli yhtä tärkeä kuin köyhyyden ja syrjäytymisen vähentämisen tavoite.

Vastuun kantaminen maailmanlaajuisesta hyvinvoinnista ja kansallisen päätösvalan säilyttäminen sosiaali- ja terveystaloudessa nousevat vahvemmin esiin vasemmistopuolueita edustavien ehdokkaiden vastauksissa. Vahva kauppapoliittinen toimijuus ja taloudellisen kasvun ja kilpailukyvyyn edistäminen näkyvät puolestaan vahvemmin oikeistopuolueita edustavien ehdokkaiden vastauksissa.

Kuvio 4. MEP-ehdokkaiden arviot eräiden ulottuvuuksien merkityksestä omien tavoitteiden ja oman toiminnan kannalta oikeisto–vasemmisto-ulottuvuudella tarkasteltuna

Jos vastaajat pitivät ihmisten perusoikeuksia ja köyhyyden ja syrjäytymistä tärkeinä, heiltä kysyttiin myös, kuinka he aikovat toimia niiden edistämiseksi käytännössä.

Ihmisten perusoikeuksien toteutumisen edistämiseksi nostettiin esille paljon yleistä tavoitepuhetta, mutta vähemmän konkreettisia keinoja ja välineitä, joita aiotaan omassa toiminnassa käyttää. Konkreettisista keinoista nostettiin esille useimmiten EU:n sosiaalinen peruskirja ja sen sitovuus sekä Lissabonin sopimuksen antama mahdollisuus sosiaalisen peruskirjan soveltamisessa (5 mainintaa). Vastauksissa nostettiin esille myös syrjinnän vastaiset direktiivit ja niiden käytön laajentaminen työelämästä myös muille alueille (4 mainintaa). Lisäksi korostettiin yksittäisinä keinoina valvonnan tehostamista, liittoutumista samanmielisten edustajien kanssa perusoikeuksien puolustamisessa, aktiivisen mielipidevaikuttajan ja raportoijan roolia valiokunnissa, yhtäläisiä miniminormeja EU-tasolla sekä toimimista oman puolueyhmittymän kautta.

Köyhyyden ja syrjäytymisen vähentämisen keinoissa korostui yleinen puhe hyvinvoinnin edistämisestä ja yleisestä tämän tavoitteen esiin nostamisesta. Konkreettisia keinoja nostettiin kuitenkin enemmän esille kuin perusoikeuksista kysyttäessä. Konkreettisina keinoina nousivat esille:

- eurooppalaiset minimistandardit tai normit sosiaaliturvan alueelle (9 mainintaa)
- vastuullisen markkinatalouden ja talouspolitiikan kehittäminen (5 mainintaa)
- voimavarojen mm. aluetukien, koheesiorahojen suuntaaminen tälle alueelle (4 mainintaa)
- pohjoismaisen mallin kokemusten ja hyvien käytäntöjen levittäminen (3 mainintaa)
- työllisyyspolitiikka ja siihen liittyvä lainsäädäntö (3 mainintaa)
- koulutus ja sen turvaaminen (3 mainintaa)
- julkisten palveluiden turvaaminen sisämarkkinoita kehitettäessä (2 mainintaa)
- köyhyyden huomioon ottaminen kaikessa sisämarkkinasääntelyssä (2 mainintaa)
- lasten oikeuksien strategia (1 maininta)

3.2. Vastuun kantaminen maailmanlaajuisesta hyvinvoinnista

Euroopan unionin harjoittama politiikka nähtiin tärkeänä osana globaalia hyvinvoinnin parantamista, sillä noin 80 prosenttia vastaajista nimesi vastuunkantamisen hyvinvoinnista myös maailmanlaajuisesti olevan tavoitteena suuri omassa toiminnassaan. Vastaajista ainoastaan yksi ehdokas pitää tätä vähän merkityksellisenä. Vasemmistopuolueiden ehdokkaat korostavat oikeistopuolueita vahvemmin EU:n vastuun kantamista maailmanlaajuisesti hyvinvoinnista.

Tulos on merkittävä sikäli, että oikeudenmukaisen globalisaation kehittäminen ja köyhyyden poistamiseen on vahvasti sitouduttu valtioiden päämiesten vuosituhatjulistuksessa ja se on vahvasti esillä myös Kansainvälisen työjärjestön, ILO:n globalisaation hallintaan liittyvässä raportissa, Oikeudenmukainen globalisaatio. Vastaukset heijastelevat myös sitä, että ehdokkaat näkevät unionin merkityksen globaalina toimijana merkittävänä.

3.3. Päätöksenteon säilyminen kansallisella tasolla sosiaali- ja terveystaloudessa

Sosiaaliturvaan liittyvät kysymykset kuuluvat kansallisen päätöksenteon piiriin. Suomen liittyessä Euroopan unioniin tästä haluttiin pitää tiukasti kiinni. 2000-luvulla on viimeistään ollut nähtävissä se, että kansallinen päätösvalta sosiaali- ja terveystaloudessa kokonaisuudessaan ei enää ole itsestäänselvyys. Euroopan unionin sisämarkkinoiden kehittäminen, palveluiden vapaa liikkuvuus ja kilpailun esteiden poistaminen ovat tunkeutuneet EU:n linjauksissa ja päätöksenteossa myös sosiaali- ja terveystaloudellisten alueelle. Euroopan Yhteisön tuomioistuimen tulkinnat ovat tukeneet tätä kehitystä.

Sosiaali- ja terveystaloudellisten erityisistä, perusoikeuksia toteuttavasta luonteesta on alettu keskustella ja tietoisuus tästä on hiukan lisääntynyt. Käytännössä kuitenkin on edelleen niin, että näillä palveluilla ei ole selkeää erityisasemaa. Jäsenvaltiot ovat tiivistäneet yhteistyötään ja sopineet yhteisistä tavoitteista myös sosiaalisen suojelun alueella (suomalaisittain sosiaaliturvan alueella sisältäen palvelut) ja sitoutuneet niiden toteuttamiseen ns. avoimen koordinaation menetelmäksi kutsutun yhteistyöprosessin kautta. Näyttää siltä, että avoimen koordinaation menetelmän kautta on rakentunut ja rakentumassa uudenlaista eurooppalaista ohjausta sosiaaliturvan alueella. Näiden lisäksi unionin sisämarkkinoiden lainsäädäntövalmistelussa on runsaasti piirteitä, jotka uhkaavat horjuttaa sosiaali- ja terveystaloudellisten suojattua asemaa ja kansallista päätösvaltaa tällä alueella.

Erityisen haasteelliseksi tilanne on osoittautunut pohjoismaisten verorahoitteisten ja julkisen vallan vastuuta sosiaali- ja terveystaloudellisten korostavien hyvinvointivaltiomallien kannalta. Unionilla ei ole toimivaltaa sosiaali- ja terveystaloudellisten alueella, mutta käytännössä EU:n vaikutukset ovat mittavat jäsenmaiden kansallisiin ratkaisuihin sisämarkkinoiden kehittämisen, erityisesti palveluiden vapaan liikkuvuuden ja kilpailun esteiden poistamistavoitteiden toteuttamisen kautta. Käytännössä tämä näkyy Suomessakin sosiaali- ja terveystaloudellisten markkinaistamisena ja julkisen vallan vastuun kaventumisena sosiaali- ja terveystaloudellisten.

Ehdokkaista vajaa 2/3 piti kansallisen päätösvalan säilymistä tavoitteena sosiaali- ja terveystaloudessa merkitykseltään suurena. Kohtalaisena kansallisen päätösvalan säilymistä tällä alueella piti kolmannes vastaajista. Kaksi vastaajaa näki sillä olevan vähän merkitystä. Vuonna 2004 ehdokkaat korostivat nykyisiä vastaajia enemmän kansallisen päätösvalan säilymistä sosiaali- ja terveystaloudessa, vaikkakaan aineiston pienuuden vuoksi tästä ei ole syytä vetää johtopäätöksiä muuten kuin toteamalla, että kysely antaa viitteitä siitä, ettei kansallisen päätösvalan korostamiseen sosiaali- ja terveystaloudessa enää oltaisi samalla tavalla sitoutuneita kuin vuoden 2004 ehdokkaat olivat. Vasemmistopuolueiden ehdokkaat kannattavat oikeistopuolueita vahvemmin kansallisen päätösvalan säilymistä sosiaali- ja terveystaloudessa. Erittäin merkityksellisenä sitä pitää vasemmistopuolueiden ehdokkaista 79 prosenttia ja oikeistopuolueiden ehdokkaista 50 prosenttia.

Jos vastaajat kokivat kansallisen päätösvalan säilymistä jatkossa sosiaali- ja terveystaloudessa tärkeänä, heiltä kysyttiin myös, mitä he aikovat tehdä sen varmistamiseksi. Vastausten perusteella näyttää siltä, että huomattava osa asiaan kantaa ottaneista vastaajista luottaa edelleen siihen, että kansallinen päätösvalta on jo turvattu ja että asia on EU:n perussopimuksen ja läheisyysperiaatteen pohjalta jo hoidettu. Tämä kertoo siitä, että sisämarkkinasääntelyn välilliset vaikutukset sosiaali- ja terveystaloudellisten alueella eivät ole osalle vastanneista ehdokkaista lainkaan tuttu asia.

Keinoina todettiin se, että EU-tason sääntelyn tulee olla vain minimitasojen sääntelyä ja tukea ihmisten liikkuvuutta, muilta osin päätösten pitää tapahtua läheisyysperiaatteen mukaisesti ja ottaen huomioon kansalliset lähtökohdat (9 mainintaa). Yleishyödyllisyyden määrittelyä täsmentämistä EU-tasolla ja sosiaali- ja terveystaloudellisten suojaamista kilpailulainsäädännöltä ja markkinaistamiselta keinoina korosti osa (3 mainintaa). Kaksi vastaajista piti mahdollisena tai toivottavana jonkinasteista sosiaali- ja terveystaloudellisten harmonisointia. Muuten korostettiin yhteistyötä Pohjoismaiden kesken, samanhenkisten parlamentaarikkojen kesken, oman ryhmän kautta vaikuttamista sekä yhteistyötä kansallisten päätöksentekijöiden ja virkamiesten sekä kansalaisjärjestöjen kanssa.

3.4. Taloudellinen kasvu ja kauppapoliittinen toimijuus

Taloudellisen kasvun ja kilpailukyvyn edistämiseksi oma tavoitteena on paljon merkitystä 65 %:lle ehdokkaista. Vähän merkitystä oma tavoitteena sillä oli viidennekselle ehdokkaista. Taloudellisen kasvun edistäminen on nähty tärkeäksi tavoitteeksi hieman useammin oikeistopuolueissa. Oikeistopuolueiden ehdokkaista 61 prosenttia ja vasemmistopuolueiden ehdokkaista 47 prosenttia pitää erittäin merkityksellisenä tätä painopistealuetta omassa työssään.

Vahvalla kauppapoliittisella toimijuudella näyttäisi olevan ehdokkaille vähän vähemmän merkitystä kuin taloudellisen kasvun edistämiseksi. Tulos on sikäli mielenkiintoinen, että Euroopan unionilla nähtiin erittäin tärkeä rooli globaalin hyvinvoinnin parantamisessa ja tällä on selkeä yhteys siihen, millainen kauppapoliittinen toimija unioni on ja millaista kauppapoliittikkaa unioni toteuttaa. Vahvan kauppapoliittisen toimijuuden tavoitetta omassa tavoitteissaan korosti paljon puolet vastaajista ja vähän sillä näki olevan merkitystä kymmenesosa vastaajista. Hieman vahvemmin sitä korostivat oikeistopuolueiden edustajat (56 %). Tosin myös vasemmistopuolueiden ehdokkaista lähes puolet pitää sitä erittäin merkityksellisenä.

3.5. EU:n kehittyminen liittovaltioksi ja puolustusyhteistyö

Merkityksettömimmäksi omaksi tavoitteeksi koettiin EU:n kehittyminen liittovaltioksi. Vastaajista viidennes pitää liittovaltiokehitystä merkityksettömänä tavoitteena omassa toiminnassaan ja 40 prosenttia vain vähän merkityksellisenä. Omassa tavoitteissaan paljon sitä korosti reilu kymmenesosa vastaajista. Puoluetusta ei erotellut vastauksia. Myöskään tiiviin puolustuksellisen yhteistyön kehittämistä ei nähdä kovinkaan merkityksellisenä oma tavoitteena. Noin kymmenesosan mielestä tämä ei ole merkittävä omien tavoitteiden kannalta. Viidennes näkee sen oma tavoitteena, jolla on paljon merkitystä. Oikeisto- ja vasemmistopuolueilla on melko yhtenäinen näkemys puolustuksellisen yhteistyön kehittämisen merkityksestä omassa työssään.

4. Kansalaisjärjestöjen aseman vahvistaminen unionissa

Kansalaisjärjestöjä kuullaan yhteistyökumppaneina Euroopan unionissa monissa kysymyksissä, mutta niillä ei ole samanlaista konsultatiivista asemaa kuin työmarkkinajärjestöillä. Käytännössä tämä on tarkoittanut sitä, että kansalaisjärjestöjen kuuleminen on ollut sattumanvaraista ja perustunut toimielinten hyvään tahtoon sekä siihen, miten hyviä vaikuttamiskanavia kansalaisjärjestöt ovat itse pystyneet rakentamaan.

Ehdokkailta kysyttiin, pitäisikö kansalaisjärjestöillä olla samantyyppinen asema sosiaalisessa dialogissa kuin työmarkkinajärjestöillä. Kaksi kolmasosaa vastaajista vastasi tähän myöntävästi. Käytännössä se tarkoittaa tukea sille, että kansalaisjärjestöillä tulee olla konsultatiivinen asema ja niitä on kuultava asioiden valmistelussa. Ehdokkaista kymmenesosa puolestaan oli sitä mieltä, että kansalaisjärjestöillä ei tule olla samantyyppistä asemaa kuin työmarkkinaosapuolilla. Reilu kymmenesosa vastaajista vastasi kysymykseen, ettei osaa sanoa. Tämä voi kertoa siitä, etteivät ehdokkaat tiedä, mikä työmarkkinaosapuolten asema ja rooli on, eivätkä siksi osaa suhteuttaa tätä kansalaisjärjestöihin. Toisaalta se voi kertoa siitä, että kansalaisjärjestöt eivät ole kiinnostava, eivätkä merkittävä toimijajoukko näiden vastaajien kannalta. Puoluekannatus ei erotellut vastaajien arvioita. Sekä vasemmisto- (79 %) että oikeistopuolueiden (72 %) ehdokkaat pitivät tärkeänä kansalaisjärjestöjen aseman vahvistamista kuulemisissa.

Toisaalta ehdokkaat olivat täysin yksimielisiä siinä, että he ovat valmiita tukemaan sosiaali- ja terveysjärjestöjä niiden pyrkimyksissä tulla kuulluiksi Euroopan unionin toimielimissä. Ehdokkailta kysyttiin myös, miten he sen tekisivät. Vastaajat olivat valmiita tukemaan sosiaali- ja terveysjärjestöjen pyrkimyksiä kuulemalla ja kutsumalla järjestöjä asiantuntijana kuultavaksi valiokuntiin, tiiviillä yhteydenpidolla järjestöihin sekä keskustelujen ja tapaamisten kautta. Vastaajat korostivat myös sitä, että vastavuoroisuus on tärkeää ja he odottivat järjestöiltä myös omaa aktiivisuutta, yhteydenpitoa ja itselleen tärkeistä asioista tiedottamista.

5. Oma tärkein tavoite Euroopan parlamentin mahdollisena jäsenenä

Ehdokkaat saivat kyselyssä kertoa oman tärkeimmän tavoitteensa parlamentin mahdollisena jäsenenä. Tärkeimpien tavoitteiden painotuksissa oli paljon hajontaa. Tärkeimpänä pidetyistä omista tavoitteista muodostui kolme kokonaisuutta. Selkeästi useimmin oma tärkeimpänä tavoitteena nostettiin esille hyvinvointi ja sosiaalinen ulottuvuus, jossa korostettiin oikeudenmukaisuutta, suvaitsevaisuutta, ihmisten tarpeiden huomioonottamista ja sitä, että sisämarkkinalainsäädännölle tarvitaan kansalaisten oikeuksia

turvaavaa lainsäädäntöä. Toiseksi tärkeimpänä omana tavoitteena nousivat demokratiaa ja päätöksentekoa koskevat asiat. Tässä kokonaisuudessa korostettiin demokratian vahvistamista sekä kansalaisten etujen huomioonottoa ja kuulemista. Kolmanneksi suurimman kokonaisuuden muodostivat ympäristöön liittyvät tavoitteet, erityisesti ilmaston suojeleminen, ilmastonmuutoksen torjunta ja Itämeristrategian toteuttaminen. Neljännen tavoitekokonaisuuden muodostivat työ- ja talousasiat, ja niissä korostettiin reiluja eurooppalaisia työmarkkinoita, pelisääntöjä globaaleille finanssimarkkinoille ja taloudellisen vakauden aikaan saamista. Lisäksi oli muutamia mainintoja tärkeimpinä omina tavoitteina, jotka korostivat lapsen oikeuksien strategian laatimista ja vahvistamista Euroopan unionille sekä Suomen ja suomalaisten puolen pitämistä EU:ssa.

6. Mitä EU:n pitäisi tehdä talouskriisin ratkaisemiseksi

Vastaajien näkemykset talouskriisin ratkaisemisesta ja EU:n roolissa siinä olivat hyvin yhdensuuntaiset. Lähes kaikki kysymykseen kantaa ottaneet korostivat elvyttäviä talous- ja työllisyyspoliittisia toimia, joiden tulee olla yhdensuuntaisia koko EU:n alueella. Samalla todettiin, että kansallista protektionismia tulee välttää. EU:lla nähtiin myös tärkeä rooli globaalissa ratkaisujen hakemisessa. Vastaajat pitivät välttämättömänä myös sitä, että rahamarkkinoille luodaan läpinäkyvyyttä, yhteisiä pelisääntöjä ja sääntelyä. Veroparatiisit haluttiin kuriin.

Osa vastaajista korosti liberaalista talousjärjestelmästä luopumista. Sosiaaliturvan parantamista ja investointeja infrastruktuuriin lisäksi haluttiin myös palveluihin, koulutukseen ja ”vihreää elvytystä”. Yksittäisinä näkemyksinä tuotiin esille, että voimakkaat tuet elvyttävään toimintaan tulisi suunnata sinne, missä suurimmat ongelmat ovat (esimerkiksi maatalouspolitiikkaan), tulisi hidastaa uusien köyhien maiden mukaanottoa unionin jäseniksi ja ottaa huomioon erityisesti ne kohderyhmät, joiden elämää ja elinolosuhteita talouskriisi eniten heikentää.

Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto (STKL) on valtakunnallinen sosiaali- ja terveystaloudellinen asiantuntijajärjestö, jonka tärkeimpiä tavoitteita ovat tasa-arvon ja sosiaalisten oikeuksien, erityisesti sosiaali- ja terveyspalvelujen ja toimeentuloturvan kehittäminen sekä köyhyyden, syrjäytymisen ja huono-osaisuuden vähentäminen. STKL:n jäseninä on 139 valtakunnallista sosiaali- ja terveystaloudellista keskusliittoa, 16 alueellista sosiaali- ja terveystaloudellista yhdistystä sekä 90 kuntaa.

Kyselyn toteuttivat Riitta Särkelä, Kirsi Väättä, Pirjo Tiippana, Sirpa Sulku, Anne Perälä ja Pia Londén.

Raportti Riitta Särkelä, tilastollinen analyysi ja kuviot Pia Londén.

Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto
Kotkankatu 9, 00510 Helsinki
puh. (09) 774 721, faksi (09) 738 123
www.stkl.fi, info@stkl.fi